

внутрішньої бухгалтерської звітності / Т.П. Назаренко // Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу – 2012 - Вип. 2 (23) – С. 200 – 206. 4. Хомин П.Я. Формування системи звітності сільськогосподарських підприємств та її облікового забезпечення: автореф. дис. ... докт. економ. наук / П.Я. Хомин. – К., 2004. – 30 с.

Л.С. Стригуль, канд. екон. наук., доцент НТУ «ХПІ», Харків

К.О. Панчева, магістрант НТУ «ХПІ», Харків

ВЛАСНИЙ КАПІТАЛ АКЦІОНЕРНИХ ТОВАРИСТВ: ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ТА ОБЛІКУ

Власний капітал є основним джерелом формування господарських засобів акціонерного товариства. Його величина характеризує його платоспроможність та кредитоспроможність, забезпеченість коштами для покриття власних зобов'язань.

Метою дослідження є визначення особливостей формування та обліку власного капіталу акціонерного товариства.

Проблеми бухгалтерського обліку формування та змін власного капіталу досліджуються у працях: М.Д. Алексеєнко, Ф.Ф. Бутинця, С.Ф. Голова, В.В. Сопко та інших.

Згідно Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку №1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», власний капітал – це частина в активах підприємства, що лишається після вирахування його зобов'язань [1].

Структура власного капіталу залежить від вимог законодавства щодо реєстрації внесків учасників. Кожен з видів капіталу має свою функцію.

Статутний капітал, основною функцією якого є забезпечення регулювання відносин власності. Облік статутного капіталу ведеться на субрахунку 401 «Статутний капітал». Його розмір фіксується в установчих документах і не може бути меншим за встановлену законодавством величину. Статутний капітал публічних та приватних акціонерних товариств, згідно із Законом України «Про акціонерні товариства», не може бути менше суми,

еквівалентної 1250 мінімальним заробітним платам, виходячи із ставки мінімальної заробітної плати, діючої на момент створення акціонерного товариства. При цьому слід зазначити, що приватне акціонерне товариство здійснює випуск акцій для приватного розміщення, тобто серед засновників, кількість яких не повинна перевищувати 100 осіб. Публічне акціонерне товариство здійснює випуск акцій як для публічного, так і для приватного розміщення. Статутний капітал акціонерного товариства поділяється на акції рівної номінальної вартості. Відповідно до діючого законодавства, додаткова емісія акцій власного випуску при їхньому первинному розміщенні (поширенні), може бути здійснена двома шляхами:

- випуском у обертання «нових» акцій, для якого може бути кілька джерел додаткові внески (внески), реінвестиція дивідендів і сума індексації основних фондів, проведеної відповідно до постанов Кабінету Міністрів України;

- обміном раніше випущених облігацій акціонерного товариства на його акції, що знову випускаються. При збільшенні статутного капіталу шляхом підвищення номінальної вартості акцій кількість їх залишається без змін. Зменшення статутного капіталу може здійснюватися шляхом зменшення кількості акцій або зниження номінальної вартості акцій.

Додатковий капітал підприємства відображається на рахунку 42 «Додатковий капітал». Емісійний дохід - різниця між продажною вартістю акцій та номінальною, що була оголошена до реалізації. Інший вкладений капітал створюється шляхом внесення засновниками додаткових сум на добровільних засадах з метою сприяння розвитку підприємства. Рішення про додаткові внески приймається загальними зборами колективу. Додаткові внески не збільшують суму статутного капіталу, не порушують співвідношення часток у статутному капіталі і не реєструються в державних органах [2]. Інший додатковий капітал – це вкладення до власного капіталу, які не є зареєстрованими, отриманими в результаті господарської діяльності підприємства і не відносяться до видів додаткового капіталу, що наведені

раніше. До нього включається вартість безоплатно майна і індексації майна. Слід також зазначити, що в Україні відсутній конкретний порядок формування додаткового капіталу підприємств.

Резервний капітал, який представляє собою суму резервів, створених згідно з чинним законодавством або статутними документами за рахунок нерозподіленого прибутку у розмірі не менше 5% від прибутку щорічно. Загальна сума резервного капіталу повинна бути не менше ніж 15 відсотків статутного капіталу товариства [3]. Інформація про наявність та рух резервів відображається на рахунку 46 «Резервний капітал».

Нерозподілений прибуток (непокритий збиток) - чистий фінансовий результат діяльності підприємства після виплати доходів власників, створення резервного фонду. Його облік ведеться на рахунку 44 «Нерозподілені прибутки (непокриті збитки)».

Вилучений капітал являє собою фактичну собівартість викуплених акцій власної емісії. Згідно з законодавством акціонерне товариство може викупити у акціонера, оплачені ним раніше акції. Викуплені акції мають бути реалізовані чи анульовані протягом року [4]. Облік вилученого капіталу ведеться на рахунку 45 «Вилучений капітал».

Неоплачений капітал являє собою суму боргових вимог до засновників стосовно внесків до статутного (пайового) капіталу [4] і відображається на рахунку 46 «Неоплачений капітал».

Формування та облік власного капіталу акціонерного товариства має певну специфіку у відповідності до чинного законодавства. Цю специфіку слід враховувати при створенні підприємства, а також для забезпечення ефективного господарювання акціонерного товариства у майбутньому.

Список літератури: 1. *Ромашко О. М.* Удосконалення обліку власного капіталу на підприємстві [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://sophus.at.ua/publ/2013_11_21_22_kampodilsk/sekcija_1_2013_11_21_22/udoshkonalennja_obliku_vlasnogo_kapitalu_na_pidpriemstvi/35-1-0-720; 2. *Нестеренко С.С.* Порівняльний аспект нормативного регулювання складових власного капіталу на підприємствах різних форм власності [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=2962>; 3. Закон України «Про акціонерні товариства» № 514-VI, поточна редакція від 06.11.2014 р. / [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/514-17>; 4. *Бобяк А. П.* Організаційно-методичні аспекти обліку власного капіталу на підприємствах [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.napks.edu.ua/library/compilations_vak/eiu/2011/1/p_91_95.pdf